

२५ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस, २०७९
“भूकम्प सुरक्षित पूर्वाधार, सुरक्षित जीवनको आधार”
प्रेस विज्ञप्ति

वि.सं. १९९० साल माघ २ गतेका दिन २ वजेर २४ मिनेट जाँदा गएको महाभूकम्पको स्मृतिमा नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयको संयोजकत्वमा २०५५ साल देखि हरेक वर्ष माघ २ गतेका दिनलाई भूकम्प सुरक्षा दिवसको रूपमा मनाइदै आईएको छ । भूकम्प सुरक्षा दिवसलाई देशव्यापी रूपमा एकरूपता कायम हुने गरी व्यवस्थित, प्रभावकारी तुल्याउन भूकम्प सुरक्षा दिवस मार्गदर्शन २०७१ तर्जुमा भई सोही बमोजिम मूल समारोह समिति, व्यवस्थापन उपसमिति तथा शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको महानिर्देशकको संयोजकत्वमा ४१ सदस्यीय प्रचारप्रसार उपसमितिको व्यवस्था भएको छ । मिति २०७९।०९।२६ गते प्रचारप्रसार उपसमितिको बैठक बसी भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न नाराले निर्दिष्ट गरे बमोजिम सचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु देशव्यापी रूपमा संचालन गर्ने विषयमा छलफल भई आवश्यक कार्य अगाडि बढाइएको छ । शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुलाई यो दिवसको अवसरमा विभिन्न जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरी २५ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस मनाउन वजेट, कार्यक्रम तथा निर्देशन जारी भइसकेको छ ।

“भूकम्प सुरक्षित पूर्वाधार, सुरक्षित जीवनको आधार” भन्ने मूल नाराका साथ देशव्यापी रूपमा विविध कार्यक्रमहरु संचालन गरी २५ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस देशैभर मनाउने कार्यक्रम रहेको छ । २५औं भूकम्प सुरक्षा दिवस, २०७९ को मुल समारोहको कार्यक्रम काठमाण्डौं महानगरपालिका भित्र कमलपोखरीमा आयोजना गरिनेछ । विश्वभर फैलिएको कोविड-१९ महामारी सम्बन्धी नेपाल सरकारले जारी गरेको स्वास्थ्य सतर्कता र मापदण्ड परिपालना गरी भूकम्पीय सचेतनाका प्रचारप्रसारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्नुपर्ने हुन्छ । सुरक्षित पूर्वाधार निर्माण नै सुरक्षित जीवनको आधार हुने र यस्तै भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्ने विषयमा व्यापक प्रचारप्रसार गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न संचार जगतको महत्वपूर्ण भूमिका रहने भएकोले देशव्यापीरूपमा आयोजना हुने विभिन्न कार्यक्रमहरुमा सहभागी भई भव्य रूपमा यो भूकम्प सुरक्षा दिवस सफल पारिदिन हुन आग्रह गर्न चाहन्छु । राष्ट्रिय तथा देशव्यापी रूपमा मनाइने अन्य कार्यक्रमहरुको सुची तयार गरी वितरण भएको छ । यस दिवसको नारा सुहाँउदो thematic poster समेत तयार गरिएको छ र सोको समेत व्यापक प्रचारप्रसारको जानकारी गराएको छ ।

भूकम्पले गर्दा कमजोर भवन संरचना भत्केर ठूलो जनधनको क्षति हुने गर्छ, जस्तै देशको समग्र विकास स्थितिलाई निकै पछ्याडि धकेलिदिन्छ । भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न सुरक्षित भवन निर्माण गर्नुपर्ने र सुरक्षित भवन निर्माण गर्न नेपालको राष्ट्रिय भवन संहिता कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ । राष्ट्रिय भवन संहिता परिपालना गरी भवनको नक्शा डिजाइन स्वीकृति वा नक्शापास गर्ने र सोही नक्शा बमोजिम गुणस्तरीय ढंगले भवन निर्माण गरी भवन संहिता कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । स्थानीय तहहरुले भवन संहिता कार्यान्वयन गर्ने र संघ, प्रदेशले आवश्यक सहयोग, सहजीकरण, अनुगमन मुल्यांकन, नियमन गर्दछ । स्थानिय तहहरुमा प्राविधिक जनशक्तिको कमी, सरोकारवालाहरु विशेष गरी घरधनीहरुमा जनचेतनाको कमी, निर्माण कार्यमा प्राविधिक सुरपभिजनको कमी, निर्माण कालिगढमा आवश्यक दक्षतामा कमी, कार्य प्रकृति बमोजिम संस्थागत संरचनामा नहुनु, निर्माण सामग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर नियन्त्रणमा कमी, सरोकारवाला निकायहरु बीच सहकार्य र समन्वयको कमी जस्ता विभिन्न समस्याहरुले गर्दा भवन संहिता आशातीत रूपमा कार्यान्वयन हुन नसकेको अवस्था रहेको छ । फलस्वरूप कमजोर भवन संरचनाहरु धेरै संख्यामा आपूर्ति भइरहेको र यिनीहरुलाई सुरक्षित बनाउन प्रवलिकरण जस्तो अत्यन्तै संवेदनशील तथा चुनौतीपूर्ण कार्य बढाउने आवश्यकता पैदा भइरहेको छ । वैज्ञानिकहरु तथा विज्ञहरुले नेपालको पश्चिम क्षेत्रमा करिब ५०० वर्षसम्म पनि ठूलो भूकम्प नगएकोको हुँदा उर्जा संकलित भई बसेको र ठुलो विनाशकारी भूकम्प आउने प्रबल सम्भावना रहेको बताइएको छ । यस्तो परिवेशमा कमजोर भवन संरचनाको आपूर्ति रोकी सुरक्षित भवन निर्माण गर्न भवन संहिता बमोजिम भवन निर्माण गर्नुपर्ने र बनिस्केको भवन संरचनालाई प्रवलिकरण गरी सुरक्षित बनाउनै पर्ने हुन्छ । त्यसैले सर्वसाधारण, प्राविधिक, निर्माण कालिगढ, निर्माण व्यावसायी, स्थानिय तह आदि विभिन्न

सरोकारवालाहरुलाई भवन संहिता,यस्को कार्यान्वयनको महत्व तथा विद्यमान भूकम्पीय जोखिमको बारेमा व्यापक प्रचारप्रसार गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने यो दिवस एउटा महत्वपूर्व अवसर हो ।

शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको संस्थागत उद्देश्यहरु मध्ये सुरक्षित भवन निर्माणको विकास र विस्तार गर्ने विषय समावेश भएको र विभाग स्थापना कालदेखि नै यसको लागि निरन्तर रुपमा क्रियाशिल रहेको छ । भवन संहिता कार्यान्वयनको लागि नीतिगत व्यवस्था, जनचेतना तथा अभिमुखीकरण, क्षमता अभिवृद्धि, प्राविधिक कार्यहरु, अध्ययन तथा अनुसन्धान, अनुगमन तथा मुल्यांकन, समन्वय तथा सहकार्य जस्ता क्षेत्रहरुमा आवश्यक कार्यहरु भइरहेको छ । केही कार्यहरु यस प्रकार रहेको छ ।

१. भूकम्प प्रतिरोधी सुरक्षित भवन निर्माणको लागि महत्वपूर्ण भवन संहिता NBC 105: 2020 “Seismic Design of Buildings in Nepal” स्वीकृत भई लागु भइसकेको अवस्था रहेको छ । उक्त भवन संहिता प्रयोग गर्ने विधि स्पष्ट पार्ने आवश्यक सहायक दस्तावेजहरु तयार भई तालिमहरु संचालन शुरु भएको छ ।

२. सुरक्षित भवन निर्माण सम्बन्धि प्रचारप्रसार गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न वार्षिक रुपमा विभिन्न अडियो भिडियो कार्यक्रमहरु तयार गरी प्रसारण गर्ने, प्रचारप्रसारका सामग्री तयार गरी वितरण, software application तयार गर्ने जस्ता कार्यहरु भइरहेका छन् । यही माघ २ गतेको दिन यस विभागबाट टेलिभिजनबाट भूकम्पीय सचेतना सम्बन्धि भिडियो परिसम्बाद कार्यक्रम प्रसारण हुनेछ।

३. काठमाण्डौं उपत्यकाकामा भवन संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न JICA को प्राविधिक सहयोगमा चार वर्षे आयोजना संचालन गरिएको छ । गतविगत भवन संहिता कार्यान्वयनमा देखिएका कमीकमजोरीहरुलाई सुधार गरी पालिकाहरुमा नक्शापास देखि निर्माण सम्पन्न सम्मका प्रकृया परिमार्जन गरी नयाँ भवन निर्माण कार्यविधि तर्जुमा भई सातवटा पालिकाहरुमा कार्यान्वयनको लागि अगाडि बढाइएको छ । केही पालिकाहरुमा नयाँ कार्यविधि स्वीकृत भइसकेको अवस्था रहेको छ । कार्यान्वयनको सिकाईबाट परिष्कृत गर्दै एकरूपता कायम हुने गरी उक्त कार्यविधि देशभर लागू हुने गरिनेछ । आवश्यक जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु, तालिमहरु, अभिमुखीकरण, दस्तावेजहरु तयार गरिनेछ ।

४. विशेष गरी नेपालको पश्चिम क्षेत्रमा भविष्यमा आउन सक्ने भूकम्पबाट व्यापक रुपमा कमजोर भवन संरचना सुरक्षित गर्न प्रवलीकरण गर्न आवश्यक हुन्छ । प्रवलीकरणको डिजाइन तथा निर्माण गर्ने विधि सम्बन्धि गारोवाला, पिलरवाला र कच्ची घरहरुको लागि छुट्टै guidelines आदि तयार भएको छ । गतविगतमा भएका केही विद्यालय भवन, कार्यालय भवनहरुको प्रवलीकरण कार्यलाई निरन्तरता दिन देशका विभिन्न जिल्लाहरुमा प्रवलीकरण विकास तथा विस्तार गर्न छुट्टै बजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्था गरी यस आ.व.मा विभिन्न भवनहरुको प्रवलीकरण कार्य अगाडि बढाइने छ ।

केही निकायहरुबाट भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि कार्यहरुको प्राप्त जानकारी यस प्रकार रहेको छ ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण तर्फ

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले दिएको जिम्मेवारी अनुसार भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तयार गर्ने तथा तिनको कार्यान्वयन गर्ने काम भइरहेको छ । राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणबाट हस्तान्तरण भइ आएका निजी आवास पुनर्निर्माण लगायतका कार्यलाई निश्कर्षमा पुराइएको छ । २०७८ जेठमा लमजुङ केन्द्र भएर गएको भूकम्पबाट क्षति पुगेका लमजुङका निजी आवासहरुको क्षति वर्गीकरण आंकलन (Damage Grade Assessment) भएको छ । त्यसैगरि, २०७९ साउनमा खोटाङ केन्द्रबिन्दु भएर गएको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त खोटाङ र भोजपुरका संरचनाहरुको प्रारम्भिक द्रुत आंकलन गरिएको छ । गत कार्तिक २३ गते बिहान डोटीलाई केन्द्रबिन्दु बनाएर गएको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास तथा सार्वजनिक संरचनाहरुको विस्तृत क्षति आंकलनका लागि सर्वेक्षण सुरु भएको छ । सर्वेक्षण सुरु गर्नुअघि स्थानीय तहका प्राविधिकहरुलाई पाँच दिने सैद्धान्तिक तथा कार्यस्थल प्रशिक्षण दिइएको छ । पुस २८ गते बिहीबारसम्म २५५ घरहरुको सर्वेक्षण भइसकेको तथ्यांक केन्द्रीय प्रणालीमा प्रविष्ट भएको छ । भूकम्प, मनसुनजन्य तथा आगलागीजन्य विपद्बाट क्षति पुगेका निजी आवासहरुको पुनर्निर्माण तथा प्रवलीकरणका लागि अनुदान उपलब्ध गराउन एकीकृत कार्यविधि तयार पारी रायका लागि गृह मन्त्रालयमार्फत सामान्य प्रशासन तथा संघीय मामिला मन्त्रालय तथा प्रदेशहरुमा पठाइएको छ । Japan International Cooperation Agency (JICA) को सहयोगमा

काठमाडौं उपत्यकामा उत्थानशीलताका लागि विपद् जोखिम शासन सुदृढीकरण परियोजना (Strengthening Disaster Risk Governance for Resilience in the Kathmandu) र सहभागितामूलक ग्रामीण पुनर्लाभ परियोजना (Project on Participatory Rural Recovery) संचालित छन् ।

भूकम्प, पहिरो, आगलागी, वन डढेलो तथा बाढीजस्ता विपद्का घटनापछि खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक पर्ने दर्जनौं प्रकारका खोज तथा उद्धारका उपकरणहरू, आठवटा विपद् सामूहिक उद्धार एम्बुलेन्स, थप आठवटा 'ए क्लास एम्बुलेन्स'हरू सम्बन्धित निकायलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । भूकम्प लगायत विपद्बाट हुने आर्थिक, भौतिक, सामाजिक तथा मानवीय क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्दै वित्तीय जोखिम बहन गर्न हिस्सेदारी कायम गरी विपद्को समयमा तत्काल पर्याप्त वित्तीय स्रोत उपलब्ध गराउन पूर्वव्यवस्थित वित्तीय संयन्त्रहरू सुनिश्चित गर्न विपद् जोखिमका लागि वित्तीय व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति पारित भएको छ । नेपालमा आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने उद्देश्यसहित आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य आंकलन २०२२-२०३० (Emergency Preparedness and Response Assessment 2022-2030) तयार गरिएको छ । भूकम्प लगायतका विपद्का बेला सुरक्षित रहन, राहत एवं उद्धारका कार्यहरू गर्न तथा आश्रय लिन अत्यावश्यक हुने खुला क्षेत्रहरूको पहिचान तथा संरक्षणको पहल थालिएको छ । हालसम्म वागमती प्रदेशका ९६२, काठमाडौं जिल्लाका ५१६, भक्तपुर जिल्लाका ६९, ललितपुर जिल्लाका ३५४ र काठमाडौं महानगरपालिकाका २९१ खुल्ला क्षेत्रहरूको जानकारी विपद् पोर्टल (bipadportal.gov.np) मा उपलब्ध छ । सबै स्थानीय तहले आफ्नो तहमा भएका खुल्ला क्षेत्र पहिचान गरी विपद् पोर्टलमा आफैँ प्रविष्ट गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

खानी तथा भूगर्भ विभाग, राष्ट्रिय भूकम्प मापन तथा अनुसन्धान केन्द्र तर्फ

१. राष्ट्रिय भूकम्प मापन तथा अनुसन्धान केन्द्रलाई २४ सै घण्टा संचालन गरी नेपालमा माग भएका ४ मान भन्दा ठुला भूकम्पको मानर केन्द्र बिन्दु सिघ्र जानकारी गराइ खोज तथा उद्धार कार्यमा सहयोग पुऱ्याइएको ।
२. सन् २००२ पछि नयाँ भूकम्पीय जोखिम (PSHA) नक्सा तयार गरी प्रकाशनको चरणमा रहेको ।
३. डोटीको बुडर क्षेत्रको सक्रिय भौगर्भिक दरारहरूको Paleo-seismological तथा Neo-tectonics अध्ययन तथा नक्साकन कार्यको भइरहेको ।
४. बर्दिया जिल्लाको गुलरियामा माइक्रोटमर सर्भे गरी त्यस स्थानको भौगर्भिक बनावटको अध्ययन गरी त्यस संस्थानमा हुने भूकम्पीय जोखिम मुल्यांकनको कार्य सुरुवात गरिएको ।
५. जनपद तथा ससस्त्र प्रहरीहरूद्वारा संचालन गरिने विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिममा नेपालमा भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरणका प्रयास र उपायहरू सम्बन्धि प्रशिक्षण दिने गरेको ।
६. भूकम्प सम्बन्धि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरू ISC, USGS, NEIC लाई भूकम्पीय आँकडा उपलब्ध गराई विश्वव्यापी रूपमा भूकम्पीय जोखिम तथा न्यूनीकरण सम्बन्धि अध्ययन तथा अनुसन्धानमा सहयोग पुऱ्याएको ।
७. नेपालमा निर्माण गरिने जलविद्युत लगायत ठुला ठुला संरचनाका लागि भूकम्पिय आकडा उपलब्ध गराउदै आएको ।
८. काठमाडौं उपत्यकाका विभिन्न स्थानहरूमा Long period microtremor array (ambient noise) survey गरी त्यसबाट प्राप्त तथ्यांकको प्रशोधन र विश्लेषण पश्चात् ground shaking/site amplification को अवस्था थाहा पाउन Deep Sediment हरूको shear wave Velocity structure (VS >2000m/s) अध्ययन गरिएको ।
९. ४२ वटा साइस्मिक ५१ वटा जि पि एस तथा ३२ वटा एक्सेलेरोमेट्रिक स्टेशनहरू संचालनमा रहेको ।
१०. नेपाल हिमालयमा जाने भूकम्प सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानबाट प्राप्त नतिजाहरू नियमित रूपमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जर्नलहरूमा प्रकाशित गरिएको ।

११. हालसम्म गोरखा भूकम्प २०७२ का ५२,००० भन्दा बढि पराकम्पनहरु रेकर्ड गरिएको ।

१२. विभिन्न निकायहरूसंग भूकम्प सम्बन्धि अध्ययन अनुसन्धानको लागि सम्झौता हुने क्रममा रहेको

१३ खाने तथा भुगर्भ विभागले भू- इन्जिनियरिङ तथा वातावरणीय अध्ययन गरी जोखिम संवेदनशिल भू उपयोग योजनामा सहयोग पुऱ्याएको

आगामी कार्यहरु

१. लुम्बिनी प्रदेश राजधानी दाङ देउखुरीमा माइक्रोट्रिमर सर्भे गरी त्यस संस्थानको भौगर्भिक बनावटको अध्ययन गरी त्यस स्थानमा हुने भूकम्पीय जोखिम मुल्यांकनको कार्यको थालनी गर्ने ।

२. डोटीको बुडर क्षेत्रको सक्रिय भौगर्भिक दरारहरुको Paleo-seismological तथा Neo-tectonics सम्बन्धि विस्तृत अध्ययन तथा नक्सांकन कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

३. भूकम्प सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिने ।

४. भूकम्प मापन संजाललाई ७७ वटै जिल्लाहरुमा विस्तार गर्ने ।

सुरक्षा निकाय तर्फ

२०७२ सालको भूकम्पको दौरान नेपाली सेनाले भूकम्पबाट प्रभावित बढि भन्दा बढि जनताको जिउधनको रक्षा एवं उद्धार गर्न अधिकतम फौज तथा श्रोत साधनको प्रयोग गर्दै अपरेशन संकटमोचन संचालन गरेको थियो । यस दौरान आकस्मिक खोज तथा उद्धार, राहात सामाग्रीको वितरण, स्वस्थ सेवा लगायत पुनरस्थापनाको क्षेत्रमा सबै निकायहरु संग सहकार्य गर्दै महत्वपूर्ण काम भएको थियो । यस क्रममा भग्नावशेषबाट १३३६ जनाको जिवितै उद्धार, प्रभावित ईलाकाबाट २३,५९४ जनाको खोज तथा उद्धार तथा २,९२८ जनाको नेपाली सेनाको हवाई साधनद्वारा उद्धार गरेको थियो। साथै, उच्च हिमाली क्षेत्र लाङ्गटाङ्गबाट मात्रै ८८१ नेपाली र ११८ जना विदेशीहरुको हवाई उद्धार गरेको थियो । त्यस्तै, नेपाली सेनाले काठमाण्डौ उपत्यकामा १,६३१ र अन्य जिल्लाहरुमा ७,६९२ जोखिमपूर्ण संरचनाहरु हटाउन सहयोग गरेको थियो । नेपाली सेनासँग हाल भग्नावशेषबाट खोज तथा उद्धार गर्न Collapsed Structure Search and Rescue (CSSR) तालिम प्राप्त (९२५ र Medical First Responder (MFR) तालिम प्राप्त १०९४ जना जनशक्ति रहेका छन् । साथै, International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG) मान्यता प्राप्त राष्ट्रिय प्रमाणीकरणको लागि ४२ जनाको एउटा Medium Urban Search and Rescue (USAR) Team तयार गरेको छ । देशको मुख्य शहरी क्षेत्रहरु ईटहरी, चितवन, पोखरा र सुर्खेतलाई दृष्टिगत गरी ४ वटा िप्तजत गक्व् त्भक नेपाली सेनाले राष्ट्रिय प्रमाणीकरण प्रक्रिया (National Accreditation Process-NAP) को लागि तयार गरेको छ । त्यस्तै, नेपाल सरकारको विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्ने रणनीतिक लक्ष्यलाई सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले नेपाली सेनाको जिल्लाहरुमा तैनाथ युनिटहरुबाट स्थानिय जनतालाई विपद् सम्बन्धी सचेतना गराई खोज तथा उद्धार बारे ४ दिने आधारभुत सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य तालिम मिति २०७६ साल श्रावणदेखि दिदै आई रहेको छ । हालसम्म २३,५६६ जना स्थानीयले उक्त तालिम प्राप्त गरिसकेका छन् ।

यसका साथै नेपाल प्रहरी र ७ वटै प्रदेशमा रहेका सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका खोज तथा उद्धार टोलीलाई आवश्यक विपद् उद्धार सामाग्रीहरु सहित २४ सै घण्टा तयारी अबस्थामा राखिएको छ । सुरक्षा निकायहरुबाट केन्द्र देखि जिल्ला स्तरसम्म यही पौष २७ देखि विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु, लोककल्याणकारी सन्देश प्रसारण , अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रमहरु, एफ. एम. तथा रेडियो कार्यक्रमहरु, सामूहिक मचर्पी, तथा च्याली लगायतका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

नेपाल रेडकस सोसाइटी तर्फ

देशका विभिन्न जिल्लाहरुमा रक्तदान कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने, व्यानर सहित च्याली गर्ने , सडक नाटकहरु, रेडियो / भिडियो कार्यक्रम, जनचेतनामूलक सूचना प्रकाशन, अस्पतालका विरामीलाई फलफूल वितरण कार्यक्रम, आवश्यकतानुसार प्राथमिक उपचार सेवा, अभिमूखीकरण कार्यक्रम, विद्यार्थीहरुमा Quiz contest तथा essay competition कार्यक्रमहरु,

mobile information center बाट सन्देश प्रसारण आदि कार्यहरु गरी भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

भूकम्प प्रविधि राष्ट्र समाज (NSET) को तर्फ

बिगत एक वर्षमा २१,७१९व्यक्तिलाई विपदव्यवस्थापन, पूर्वतयारी र सुरक्षित निर्माणको लागि प्रशिक्षण दिइएको छ । ३,१३५ व्यक्तिहरु विपद व्यवस्थापन, पूर्वतयारी र सुरक्षित निर्माणका सम्बन्धमा अभिमुखिकरण कार्यक्रममा सहभागीभएका छन् । नगरपालिकाहरुको नक्शापास प्रक्रियालाई अनलाइन माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका निम्ति घरनक्सा सफ्टवेयर विकास तथा प्रवर्द्धनको कार्य सञ्चालन भएको छ । ७ वटा नगरपालिका (भरतपुर, व्यास, कावासोती, धनगढी, सिद्धार्थनगर, पुतलबजार र भिमेश्वर) ले नियमित रूपमा घरनक्सा सफ्टवेयर माध्यमबाट नक्सापास प्रक्रिया सञ्चालन भइरहेको छ । नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना तथा सशस्त्र प्रहरीलाई खोज तथा उद्धारका लागि विभिन्न तालिम उपकरणहरु हस्तान्तरण भएकाछन् । भवन निर्माण संहिताको अद्यावधिक पाठ्यक्रम अनुसार तालिम म्यानुअल विकास गरी अद्यावधिक पाठ्यक्रम अनुसार तालिम संचालन गरिएको छ । विद्यालय भूकम्पीय सुरक्षा कार्यक्रम निरन्तर सञ्चालन भएको छ । लुम्बिनी, कर्णाली र सुदुर पश्चिम प्रदेशका ४ जिल्लाहरुमा कमजोर विद्यालयहरुको प्रवलीकरण गर्ने काम गरेको छ ।संघीय, प्रदेश र स्थानीय तह अन्तर्गतका शिक्षा समूहहरुको सुदृढीकरण गर्ने काम भइरहेको छ । नेपालका सबै ७५३ वटै स्थानीय तहहरुमा विपद जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरु तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम अन्तर्गत दुई दिने प्रशिक्षण तालिम सञ्चालन सम्पन्न भएको छ । यस अन्तर्गत देशभरका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु र सरकारी कर्मचारीहरु गरी करिब २० हजार व्यक्तिहरुको स्थानीय तहको विपद जोखिम व्यवस्थापनको बारेमा ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि भएको छ ।नेपालमा जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजनाका लागि राष्ट्रिय ढाँचाको विकास भएको छ । नेपालमा घटेका सबै प्रकोपहरु लगातार तथ्यांक संकलन र अभिलेख प्रणाली DesInventar System मा राख्ने र अद्यावधिक गर्ने कार्य निरन्तरता दिएको छ ।भूकम्प मापन यन्त्रको सञ्जाल स्थापना मार्फत् तथ्याङ्क प्राप्त गर्ने काम भएको छ ।

यसरी देशका विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी निकाय, संघसंस्थाहरुबाट समन्वय र सहकार्यमा देशव्यापी रूपमा भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न राष्ट्रिय भवन संहिताको कार्यान्वयन, प्रवलीकरण लगायतका पूर्व तयारीहरु देखि भूकम्प पश्चात्को उद्धारसम्मका कार्यहरु भइरहेको छ । प्रकोप र सुरक्षित पूर्वाधार विकासको अन्तरसम्बन्ध, “भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण” तथा राष्ट्रिय भवन संहिताको कार्यान्वयन, प्रवलीकरण आदिद्वारा सुरक्षित भवन निर्माण तथा सुरक्षित जीवन यापन गर्न सचेतना लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न इच्छुक व्यक्ति वा संस्थालाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग गर्न तत्पर रहेको सामुहिक प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

भूकम्पबाट हुने आर्थिक, सामाजिक, भौतिक प्रभाव र जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न सचेत भई एकीकृत, संस्थागत एवं व्यवस्थित रूपमा कार्य सम्पादन गर्न सकेमा भूकम्पीय जोखिम अवश्य पनि न्यून गर्न सक्छौं । सरकारी अटोट र प्रयास लगायत नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, समुदाय तथा गैर सरकारी संस्थाहरु आदि सबैको सहकार्यले मात्र उक्त लक्ष्य प्राप्त हुन सक्ने हुँदा सम्पूर्ण जनसमुदाय तथा सरोकारवालाहरुबाट थप साझा योगदान एवं निरन्तर सहभागिताको लागि हार्दिक अपिल गर्दै सुरक्षित पूर्वाधार निर्माणबाट भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण तथा सुरक्षित जीवन यापनको आवश्यकता देशव्यापी रूपमा महसुस हुने गरी सचेतनाको विकास तथा विस्तार होस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दै २५ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस भव्य रूपमा मनाउन हामी विशेष अनुरोध गर्दछौं ।

सुरेन्द्रमोहन श्रेष्ठ

महानिर्देशक, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग

तथा

संयोजक, प्रचारप्रसार उप- समिति, २५ औं राष्ट्रिय भूकम्प सुरक्षा दिवस, २०७९